

SKARPT ANGREB PÅ HUSMORGERNINGEN:

Er kvinden vokset fra rollen som husmor?

I en række udtalelser, der har vakt opsigt og er blevet diskuteret i hele USA, hævder den amerikanske sociolog Betty Friedan, at kun hvis man er passiv, barnlig og afhængig, kan man i vor tid holde ud at være udelukkende husmor.

- Intet voksent menneske kan føle det tilfredsstillende at nøjes med at snakke med mand og børn og få sit eget hjem til at skinne...

Den moderne husmors tilværelse er så utilfredsstillende, at hun må finde tilfredsstillende ved stadig at købe nye ting og ved at gøre sin mand og sine børn til statussymboler...

ER KVINDEN lykkeligst ved at have et erhverv? Er husmoderen, der udelukkende er husmor, lokket i en fælde ved at man har foregøjet hende, at det er »naturligt« for hende at være husmor, at husmorgerningen er den rigtige ramme om hendes kvindelighed?

Er en husmor, der falder til som husmor, i fare for at miste sin identitet som menneske?

en uddannelse, som giver mennesket udsyn og menneskelig rækkevidde, har fået flere og flere amerikanske kvinder til at føle, at de er gået i en fælde, så de føler sig frustrerede og skyldige — ja, så er det ikke uddannelsen, der er noget i vejen med. For så er det klare signaler til, at kvinderne er vokset fra rollen, hvor man udelukkende er husmor.

Feminin - barnlig

— Husmoderen har lukket sig ind i et irret verdn. Hun spiller mormodern, end hun er, bare for at være tilstrækkelig »feminin«.

Feminiteten har trukket kvinden ned. I de sidste halvtreds år har eksperter fortalt dem, hvordan man fanger en mand og beholder ham, hvordan man giver børn brystmælk, hvordan man bager brød, tapetserer sit eget hjem, klæder sig, ser ud. De har lært, hvordan man gør sit ægteskab spændende, hvordan man skal tale til sin mand for at holde på ham, hindre ham i at gå ud, og hvad man skal gøre for at undgå, at sønnen

Man kan godt elske sine børn meget højt, selv om man som forholdene er i dag finder det utilfredsstillende at passe dem hele dagen, hævder Betty Friedan.

mor) søger at understrege sin egen berettigelse ved at få mange børn, men de baby må blive den sidste, og hun hænger sig fast ved dette sidste barn for at udfylde sin tomhed og følelse af overflødhed. Hun kommer til at lide af søvnløshed, nervøsitet, uro — og ofte er det, som om det fremrykter hendes overgangsår.

Hun får for mange børn for hurtigt, mens hendes egen personlighed udvikler sig for langsomt.

En kvindes huslige arbejde kan ikke give hende en virkelig status, husarbejde i ens eget hjem giver ikke noget rigtigt, mener Betty Friedan. Det, hjemme-husmoderen skal have i så henseende, må hun finde hos sin mand. Både manden og børnene bliver hendes statussymboler. Hvis hendes mand ikke kan skaffe hende materielle goder nok, begynder hun at se ned på ham som skaffer og derefter som seksual partner. Hun søger at få et utilfredsstillende åndelige liv tilfredsstillende ved at seksuel. Hun kræver for meget af manden, mere end han kan klare.

Ikke vant til at klare sig selv

Betty Friedan mener også, at der skulle være nogen forbindelse mellem kvinder, der udelukkende lever som husmødre, og det stigen-

de antal homoseksuelle mænd. Som bekendt er homoseksuelle mænd altid stærkt knyttet til deres mødre, identificerer sig ofte med deres mødre, og Betty Friedan mener, at de homoseksuelle mænd ofte er sønner af disse husmødre, der lever en smertefuld tilværelse gennem deres søn.

De børn, der ikke bliver homoseksuelle, er med den mod, der har brugt alt for meget tid til at være til deres disposition altid, så ugede til livet, at de ikke tør stå alene og derfor af lutter passivitet gifter sig i 18-19 års alderen. De kan ikke klare problemerne alene. De store børn søger den letteste vej ind i ægteskab og fast seksualpartner, og når de får børn, leger de bare Far-Mor-Børn.

Kulten af barnet

De store piger oplæres til at føre sig frem og få sig en mand så tidligt som muligt. Så skal de sørge for at opgive deres egne drømme og give sig til at leve gennem deres børn, som meget let bliver en samling passive, bløde, vege små væsener, der keder sig, hvis ingen tager initiativ for dem. TV har ikke hele skylden...

Husmoderen, der ikke har nogen rigtig alvorlige interesser uden for hjemmet, og som har gode hjælpemidler, kan næsten helt give sig hen i Kulten af Barnet.

... Den unge forstadshusmor lever sin mands og føler sig ikke alene selv utilfredsstillt, men hun gør også sine børn utilfredse - Det er ikke kun TV's skyld, at børn i dag er passive, mener Betty Friedan.

AF EVA BENDIX

— Og i en tid, hvor man nu så længe har påpeget nødvendigheden af at tage sig af sine børn, er det nye toner at høre, at hverken mor eller børn har godt af, at de kun lever for hinanden. Hallo! folkens, der er en verden udenfor....

Kvinden, husmoderen, moderen skal passe på, at hun ikke standser sin egen åndelige vækst ved hundrede procent at sætte sig på barnestadiet. Det er hverken hun eller barnet tjent med.

Så længe man identificerer rollen som husmor med rollen at være rigtig kvinde — lige så længe vil husmødrene på rundet med denne totale følelse af tomhed, mener Betty Friedan. Og først når hun fundet sig selv og det skabende arbejde, som svarer til hendes evner, først da vil hun være i stand til at give sig helt hen seksuelt, mener Betty Friedan, idet hun vel her tager mundens lovlig fuld.

Husmorfælden

Betty Friedan vil derhen: Kvinden såvel som manden bliver først helt voksen og helt glad, når hun har patienterne. Sundt, raskt, velbevogtede kvinder skal ikke have terapi, men rigtigt arbejde, der tjener et virkelig formål i samfundet. Kun ved et arbejde, der interesserer, og som svarer til evnerne, kan den amerikanske kvinde bryde ud af husmorfælden, hævder Betty Friedan.

Man kan ikke leve sit liv gennem sine mennesker, ikke engang gennem sine børn. Man må ikke fordybe sig så meget i andres liv, at man glemmer sit eget — for det giver tomhed!

Hvordan rent praktisk?

I sine hårde betragtninger tænker Betty Friedan først og fremmest på kvinder med en eller anden form for uddannelse. Hun ønsker ikke kvinderne ud på et hvilket som helst arbejdssted, ikke på

Hjemmehusmoderen kommer let til at føle, at hun ikke eksisterer i sig selv. Hun søger tilfredsstillende i at anskaffe sig nye ting, og mand og børn bliver hendes statussymboler, mener Betty Friedan.

(Vignetter af Lollsgaard).

mærke fabrikker med hårdt arbejde, ikke på de triste kontorer. Hun foreslår, at man starter med seksuering kursus over hele USA med et stort anlagt nationalt program, hvor husmødre bliver skolet, og man finder frem til deres egne interesser — »hvis man altså kan komme igennem det hul af tomhed, der er kommet indem i enhver kvinde, der har været husmor længe nok! Husmødre skal ud på laboratorier, på institutioner, de skal give sig af med forlagsarbejde og musik, videnskabelig litteratur — de skal være med til at skabe noget, ikke så meget fordi det vil gavne samfundet (hvad det vil), men for at de kan blive voksne og finde sig selv, leve i sig selv.

Men først må husmødrene kæmpe sig ud af deres vaneretsfærdigheder om kvindelighed og den hellige husmorgerning.

* * *

Hvis vi forisætter med at producere millioner af unge husmødre og mødre, som stander deres uddannelse og vækst, som mister deres identitet, og som ikke får noget menneskeligt og stadig voksende at give videre til deres børn, så begår vi genocide — et folkeudrab — der starter med en massebragelse af den amerikanske kvinde, mener Betty Friedan i sine opsigtvækkende udtalelser, der har

Færgesyn stopper værfts-afskedigelser

ALBORG, fredag * Storebæltfærgen »Fyn« ventes på mandag til Alborg, hvor den på værft skal gennemgå det drilge eftersyn. Tirsdag anløber storebæltfærgen »Halskov« også Alborg værft for eftersyn, og disse to reparationsordrer har betydeligt, at de afskedigelser, der de sidste fem- seks uger har fundet sted på værftet, nu kan opbøre.

SARTRES novellesamling »Muren« er udsendt som billigbog af Hasselbalch. Man møder her den lille dreng, der bliver klædt ud som pige og ikke rigtig selv ved, om han for al fremtid skal være pige. Han følger sig betriet, da han til fastelavn bliver en pjerrot — råber og løber om. Men senere skal andre betale for den forkvælte opdragelse. Der er skilddringer af afsporede og af en dødsdømte i den spanske borgerkrig. Færgen føres frem, man spørger dem, de svarer, er det forbi eller dom? Ah, jo, det er dom. Benægtelse, uskyld, alt er ligegyldigt. Gevær-salverne knalder mod muren.

— Gennem de sidste 50 år har kvinder fra alle sider fået at vide, at deres hedeste stræben må gå ud på at købe en mand, og hvordan man derefter holder på ham.

DEN amerikanske forfatterinde og sociolog Betty Friedan er kommet med et af de skarpe angreb på husmodergenerationen, der har været fremme siden suffragetternes tid omkring århundredskiftet. Hun har skrevet det som en lang artikel i McCalls og har udbyttet det i bogen *Th. Feminine Mystique*, som er kommet hos W. W. Norton.

Hendes synspunkter har vakt opsigt overalt i USA og vil formentlig også gøre det i Europa. De går nemlig kort sagt ud på, at husmodergenerationen, som den former sig i dag med alle vore tekniske hjælpemidler (i USA har de flere end her) må være utilfredsstillende for et sundt, voksent menneske med en uddannelse. Kun hvis man gør sig passiv, barnlig og afhængig kan man holde ud at være husmor, siger hun:

— Mens den amerikanske forstadshusmor reder senge, går til købmanden, spiser syltetøjsmadder med børnene, når de kommer fra skole, kører dem til spejdermøde og hans og ligger ved siden af sin mand om natten, har hun ikke turdet stille sig selv det tavse spørgsmål, som ligger og lurker i hendes underbevidsthed: *•Er dette alt? Er dette det hele? Skulle der ikke komme mere ud af mit liv?•*

Man har givet pigernes uddannelse skylden for, at husmødrene bliver utilfredse ved *•kun•* af være husmødre.

— Men, siger Betty Friedan, hvis

Mødre, der udelukkende lever for deres børn, kan nemt komme til at overbeskytte dem. Overbeskyttede børn tør ikke gå alene ud i livet. Derfor skynder døtrene sig at gifte sig som purunge.

dende, hvordan man skal tale til sin mand for at holde på ham, hindre ham i at dø ung, og hvad man skal gøre for at undgå, at sønnen bliver en ungdomsforbryder.

Husmødrene har lært at have ondt af de *•stakkels•*, neurotiske ulykkelige kvinder, som ville være digtere, psykiatere eller præsidenter.

Forstadshusmoderen i USA har arbejdsbesparende køkkenmaskiner, hun er smuk, sund og veluddannet.

De utilfredse kvinder — er der flest af dem blandt de amerikanske forstadshusmødre?

Hun kan vælge mellem biler, klæder og supermarkeder. Hun har alt det, en kvinde kan drømme om. Men hun lever en snyltertilværelse, siger Betty Friedan. Hun snylter på sin mands og på sine børns tilværelse. Det er ikke et liv for et voksent menneske.

Hendes tilværelse får hende til at føle, at hun ikke rigtig eksisterer. Hun begynder at søge tilfredsstillelse i ting, anskaffe sig nye ting — og jo mere hun går i stå mentalt og mister i menneskelig potens, desto mere må hun spille på sin seksuelle potens.

Børn for at udfylde tomheden

Betty Friedan har selv hjem, mand og tre børn. Mens de var små, led hun af skyldfølelse over, at hun gik på det arbejde, som interesserede hende, og som hun var uddannet til. Siden har hun studeret *•det problem, som jeg ikke har noget navn for•* blandt tusinder af de hjemmehusmødre, som burde misundes, men som er triste og menneskeligt utilfredsstillt.

I længden mener hun ikke, at det kan give kvinder, der har været på college bare et år (vi kan vel sammenligne det med vores sidste mellemskoleklasse) tilfredsstillelse nok, at hendes hjem skinner så flot som det hår, hun vasker i den bedste shampoo to gange om ugen.

— Hun (den amerikanske hus-